

Studiu privind influențele activității de teatru asupra expresivității limbajului copiilor preșcolari

Prof.înv.preșc. Iliescu Valentina

Scopul și obiectivele studiului:

- Identificarea unui set de texte literare în proză care pot fi folosite în învățământul preșcolar pe cele două niveluri I și II;
- Înregistrarea evoluției limbajului copiilor sub aspect expresiv, în urma folosirii teatrului de copii și a teatrului de păpuși pentru reproducerea textelor literare despre natură și viețuitoare.

Subiecții studiului:

- copiii grupei mari (24 copii)
- educatoarea: Iliescu Valentina
- colectivul de educatoare al grădiniței

Durata studiului : an școlar 2015-2016

Despre activitatea de teatru de copii și teatru de păpuși în grădiniță

Teatrul contribuie la stimularea fanteziei copiilor. Acesta, alături de cunoștințele dobândite, îi va ajuta, ca adulți, să-și împlinească visele, idealurile și proiectele, indiferent dacă domeniul de activitate va fi știința, tehnica sau arta. În cadrul teatrului de păpuși accentul cade pe ascultarea citirii model a adulților și pe însușirea în mod corect a unor construcții verbale .

Participarea copiilor la un teatru trebuie să fie în concordanță cu opțiunile lor. Se elaborează un plan de activitate, care devine funcțional sub raport educativ, dacă acțiunile prevăzute sunt subordonate obiectivelor educative urmărite.

Cu ajutorul activităților de teatru copilul pătrunde mai adânc în lumea sentimentelor și a trăirilor din poveste sau basm. Copiii preșcolari iau atitudine, gândesc, simt și acționează la fel ca personajele, trăind sentimente de compasiune față de eroii oameni sau animale. Prin aceste activități preșcolarii devin mai comunicativi, mai sociabili, timiditatea dispare și devin mai încrezători în puterile lor. Teatrul contribuie, de asemenea, la dezvoltarea intelectuală a copiilor, la formarea în ansamblu a personalității și la dezvoltarea morală a preșcolarilor. Copilul se identifică cu personajele, își trăiește sincer rolul, simțind puternic ceea ce întruchiează. Poveștile, prin conținutul lor, trezesc în sufletele copiilor preșcolari admirația față de tot ce este nobil și măreț, educându-i în acest fel modestia și optimismul. Preșcolarii deprind grija față de alții, să nu atragă prea mult atenția asupra lor, să-și manifeste spiritul critic și autocritic. Tot cu ajutorul poveștilor despre animale se evidențiază și necesitatea vieții în colectiv, a relațiilor corecte dintre membrii unui grup (*Căsuța din oală, Cei trei purceluși, Capra cu trei iezi*), constituind exemple hotărâtoare în formarea personalității copilului.

Teatrul de păpuși, teatrul de marionete, teatrul de umbre permit educatoarei să prezinte în fața copilului scene din poveste sau unele aspecte din viața de toate zilele. Valoarea artistică a pieselor prezentate și a interpretării lor contribuie foarte mult la educația estetică a copilului.

Teatrul de păpuși este un teatru în care actorul ascuns privirilor spectatorilor își alege o formă deosebită de a înfățișa publicului viața personajelor, această formă oferindu-i-o păpușa. Marele avantaj al teatrului de păpuși este dat de simplitatea cadrului și a tehnicii folosite. O formă pregătitoare teatrului de păpuși mânuit de preșcolari este păpușa pe baston, mișcată de jos

cu ajutorul unui baston. Teatrul de marionete constituie tot o formă a teatrului de păpuși , dar în loc de a se mânui fiecare păpușă, mișcarea se imprimă prin acțiunea unui complex de sfori de care sunt legate păpușile. Mânuierea acestor păpuși este de competența persoanelor special pregătite. Teatrul de umbre reprezintă forma cea mai simplă a teatrului de păpuși și se poate confecționa oriunde, cu cele mai simple mijloace. Acest gen de teatru se organizează după un principiu simplu: obținerea unei umbre pe un ecran de pânză sau hârtie subțire, interpunerea între el și o sursă de lumină a unor siluete de carton reprezentând oameni, animale sau obiecte. Paralel cu apariția umbrelor, mânuitorul siluetelor însoțește mișcarea de dialogurile dintre personaje, de relatarea întâmplărilor în succesiunea lor. Datorită tehnicii simple de confecționare și mânuire, teatrul de umbre poate fi utilizat în orice grădiniță, fără o pregătire specială în vederea mânuirii. Pentru alegerea repertoriului unui teatru de umbre se vor prefera poveștile cu un număr redus de personaje și cu acțiune simplă.

Teatrul de umbre contribuie la crearea bunei dispoziții, la verificarea unor cunoștințe, la îmbogățirea vocabularului, fiind însoțit de un dialog între educatoare și copii. Poveștile *Ursul păcălit de vulpe*, *Capra cu trei iezi*, *Șoricelul cel prostuț*, *Căsuța din oală*, *Iepurele și ariciul* se pot transpune ușor în teatrul de umbre.

Dramaturgia pentru copii, sub forma spectacolelor de teatru, poate constitui unul din cele mai puternice mijloace de influențare asupra sentimentelor și convingerilor morale, asupra imaginației, a gustului estetic și a caracterului copiilor în formare. Punerea în scenă a povestirilor cunoscute de copii are scopul de a adânci impresiile dobândite prin povestire și de a retrăi viața și frământările personajelor. În alegerea povestirilor care să fie dramatizate prin intermediul teatrului este necesar să se respecte câteva cerințe esențiale: conținut textelor literare să fie simplu, povestirea să fie caracterizată de acțiune și dinamism cu dialoguri suficiente, simple și expresive. Preșcolarii mari pot fi activați mai bine în cadrul spectacolelor de teatru de păpuși din grădiniță, învățându-i să mânuiască păpușile și să participe la interpretarea rolurilor. În aceste situații copiii au posibilitatea să reproducă independent dialogul corespunzător personajului interpretat. Deoarece în dramatizări sunt redată stările sufletești ale personajelor prin mișcare și mimică se dezvoltă foarte mult spiritul de observație, discernământul și puterea de analiză a preșcolarului.

În cadrul dramatizărilor, educatoarea este regizor, urmărind respectarea momentelor impuse de logica desfășurării acțiunii, ajutând copiii să execute apoi dramatizarea în mod independent. Dramatizarea constituie un model și un stimulent pentru dezvoltarea jocurilor de creație cu subiecte din povești, trecerea făcându-se treptat pe măsură ce preșcolarii își îmbogățesc experiența.

Jucăriile teatrale (teatrul de umbre, teatrul de păpuși, marionetele, grupurile pentru jocuri ce reprezintă creația dramaturgică a copilului) conduc copilul spre propriul său joc teatral, îi îmbogățesc enorm percepția artistică și le oferă un material interesant sub raportul conținutului.

În concluzie, se pot rezuma beneficiile organizării și desfășurării activităților de teatru în grădiniță:

- ✓ Introduce copiii într-o lume frumoasă, lumea poveștilor, a cântecului, a poeziei și a dansului;
- ✓ Dezvoltă copiii din punct de vedere intelectual,
- ✓ Dezvoltă limbajul preșcolarilor sub toate aspectele sale: fonetic, lexical, gramatical și expresiv;
- ✓ Cultivă spiritul de organizare, inițiativa și independența,
- ✓ Dezvoltă imaginația artistică, înclinațiile artistice;

- ✓ Generează emoție estetică;
- ✓ Creează momente de satisfacție, de bucurie, de bună dispoziție în rândul copiilor,
- ✓ Stimulează copiii timizi.

Metode utilizate în realizarea studiului:

- studiul individual pe tema metodelor interactive;
- metoda observației,
- metoda anchetei (chestionare completate de toate cadrele didactice din unitate).
- metoda analizei produselor activității și a documentelor școlare,
- metoda experimentului psihopedagogic.(aplicare probe de evaluare inițiale și finale)

A)Metoda observației: constă în urmărirea faptelor de educație așa cum se desfășoară ele în condiții obișnuite. Avantajul observației constă în aceea că permite observatorului să surprindă diferite aspecte în desfășurarea naturală a fenomenului. Se folosește în toate etapele cercetării și însoțește, de obicei, toate celelalte metode, oferind date suplimentare asupra fenomenului investigat.

Ca metodă de cercetare, observația presupune elaborarea prealabilă a unui plan de observație cu precizarea obiectivelor ce vor fi urmărite, a cadrului în care se desfășoară și a eventualelor instrumente ce vor putea fi folosite pentru înregistrarea celor observate. Datele vor fi consemnate pe măsură ce apar pe foaia de observație, iar sistematizarea lor se poate face din mers pe baza indicatorilor de observație pe care îi stabilim în prealabil.

Un autentic observator este practicantul însuși, cel integrat în desfășurarea propriu-zisă a fenomenului. Se recomandă ca în limita posibilităților să urmărim același fenomen în condiții și împrejurări variate pentru a confrunța datele obținute.

Am înregistrat observațiile din decursul activităților desfășurate de-a lungul anului școlar, completând fișe de observație a capacităților dezvoltate și a comportamentului copiilor pe parcursul experimentului psihopedagogic. Am avut în vedere corectitudinea și fluența exprimării, nuanțarea și îmbogățirea vocabularului, exprimarea propriilor opinii și trăiri și folosirea vorbirii expresive, însoțită de elementele comunicării nonverbale, în situații diferite.

O evaluare eficientă este bazată pe observare sistematică în timpul diferitelor momente ale programului zilnic, pe dialogul cu părinții și pe date confirmate de portofoliul copilului, de fișe de lucru și fișele de evaluare.

B)Experimentul pedagogic. Spre deosebire de observație, experimentul presupune crearea unei situații noi, prin introducerea unor modificări în desfășurarea acțiunii educaționale – în cazul nostru – folosirea cât mai deasă a teatrului de copii și a teatrului de păpuși în abordarea textelor literare îngrădiniță. Intervenția cercetătorului se întemeiază pe presupunerea, ipoteza că modificarea va conduce în mod inevitabil la obținerea unui randament mai bun în urma desfășurării acțiunii respective.

În cadrul oricărui experiment pedagogic avem de-a face cu trei categorii de variabile: variabile independente(tocmai modificările aduse de cercetător), variabile dependente(totalitatea rezultatelor ce s-au produs în urma modificărilor introduse; acestea sunt consemnate cu ajutorul diferitelor procedee de înregistrare și măsurare) și variabilele intermediare (trăsăturile de personalitate și climatul psihosocial).

Cu ajutorul experimentului cercetătorul reușește să surprindă diferite relații cauzale și funcționale dintre cele trei categorii de variabile în vederea ameliorării și perfecționării acțiunii educaționale. Prin specificul său, experimentul permite izolarea unor cauze(variabile

independente) pentru a înregistra consecințele lor. Spre deosebire de observație, el presupune o rigoare și o precizie mai mare.

În desfășurarea lui experimentul parcurge trei faze: etapa pregătitoare, etapa de efectuare și etapa de evaluare.

În etapa pregătitoare sunt studiate condițiile în care se va desfășura, se stabilește modificarea ce se va introduce (factorul experimental) și se precizează strategia aplicării lui.

Etapa de efectuare constă în desfășurarea propriu-zisă a experimentului. Temporal este cea mai lungă, având în vedere că într-un experiment modificarea nu poate fi introdusă instantaneu, iar apariția rezultatelor nu este o consecință imediată.

În etapa de evaluare se înregistrează și se măsoară rezultatele experimentului. Pe baza lor se stabilesc diferențele între datele înregistrate în etapa pregătitoare și cele consemnate în finalul experimentului.

C)Metoda anchetei (convorbirea cu preșcolarii, chestionarul dat educatoarelor – constă într-un dialog dintre cercetător și subiecții supuși investigației în vederea acumulării unor date (opinii, interese, dorințe, aspirații, etc.) în legătură cu fenomenul studiat.

Convorbirea este o formă de anchetă care constă într-un dialog dintre cercetător și subiecții supuși investigației în vederea obținerii unor date în legătură cu fenomenele pe care le urmărește. Ea se desfășoară pe baza unui plan și a unor întrebări dinainte elaborate. Dacă pe parcurs apar situații neprevăzute, cercetătorul se poate abate intervenind cu întrebări suplimentare, lăsând impresia că dialogul se desfășoară cât mai natural posibil. Se recomandă ca răspunsurile la întrebările formulate în cadrul convorbirii să fie consemnate imediat în limita posibilităților fără ca cel care răspunde să observe acest fapt.

Când se folosește **chestionarul**, o atenție deosebită trebuie acordată întocmirii acestuia. Astfel, întrebările trebuie să fie cât mai clar formulate, să fie adecvate situației și să se refere la un aspect concret, fără însă ca obiectivul general al anchetei să fie formulat în mod explicit, acesta trebuie să rezulte din toate întrebările luate la un loc. Întrebările pot fi de trei feluri: *întrebări închise* (care oferă două sau trei posibilități de răspuns: *Da, Nu, Nu știu*); *întrebări deschise* (care oferă subiectului libertatea deplină pentru a formula răspunsul potrivit gândurilor și opiniilor sale); *întrebări cu răspunsurile formulate dinainte* (subiectul urmează să aleagă răspunsul din mai multe variante date).

Chestionar pentru educatoare – prin care am cules opinii și păreri ale educatoarelor în legătură cu tema studiată în cadrul studiului, și anume ***folosirea teatrului de copii și teatrului de păpuși în activitățile de educarea limbajului pentru abordarea textelor literare în proză și în versuri***. Educatoarele recunosc că folosesc foarte rar sau deloc teatrul de copii sau de păpuși în activitatea didactică, în principal deoarece necesită o pregătire îndelungată, folosirea unor costumații, a unor măști și marionete dinainte confecționate. Toate sunt însă de acord că această formă de activitate este foarte atractivă, dinamică pentru copii și îi ajută să depășească emoțiile și să-și dezvolte elementele nonverbale ale comunicării.

D)Metoda analizei produselor activității copiilor și cercetarea documentelor școlare: constă în analiza diferitelor produse ale activității copiilor și a documentelor școlare cu scopul relevării unor trăsături de personalitate ale acestora din prisma obiectivării ei în produsele muncii, ***teste/fișe de evaluare scrise/desenate, fișe de lucru, desene, portofolii*** etc, cât și unele aspecte ale procesului instructiv-educativ așa cum se oglindesc ele în diferite documente cum ar fi ***fișele de evaluare pentru nivelul I (3/5 ani) și pentru nivelul II (5-6/7 ani) planurile și programele de învățământ, planificările calendaristice, proiectele de lecție*** etc. Datele culese cu ajutorul acestei metode sunt supuse analizei pentru desprinderea unor aprecieri și estimări asupra

individualității copilului, a comportamentului său, a preocupărilor și înclinațiilor sale. De cele mai multe ori datele sunt corelate cu constatările desprinse în urma aplicării altor metode de cercetare.

Aplicarea probelor și interpretarea rezultatelor

Evaluarea inițială am realizat-o prin aplicarea de *probe orale, scrise, practice, prin observarea comportamentului în timpul activităților și prin dialogul cu copiii*. Aceste probe au fost aplicate atât în activitățile de grup, cât și în activitățile individuale și activitățile frontale. Mai puțin utilizate au fost probele scrise și studiul produselor activității.

Probele de evaluare inițială au fost aplicate pe parcursul primelor două săptămâni ale anului școlar și comportamentele urmărite au fost stabilite pe domenii de dezvoltare.

Atât pentru evaluarea inițială cât și pentru evaluarea finală am avut în vedere **comportamente urmărite la Nivelul II de studiu (5-6 ani)** care fac referire la tema studiului și anume:

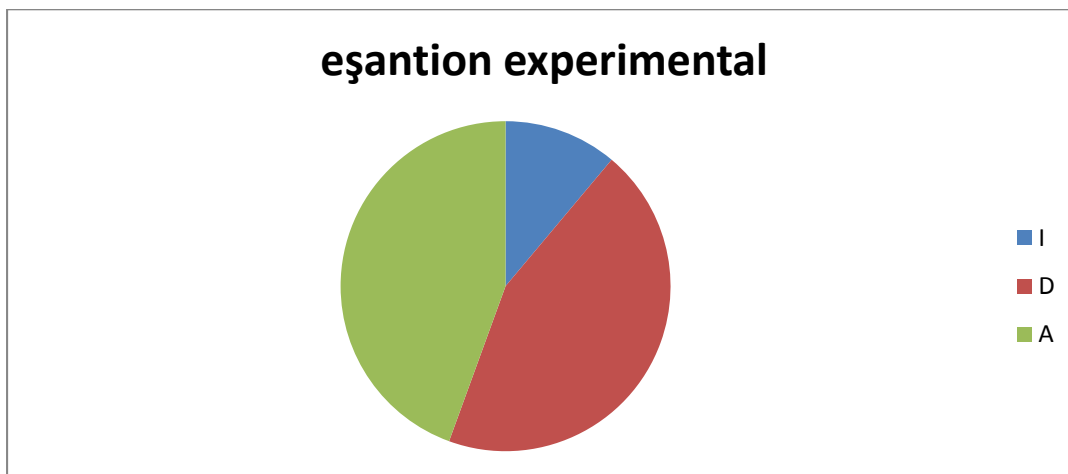
1. Realizează mini-dramatizări sau jocuri de rol pornind de la textul unei povești sau poezii, utilizând vorbirea dialogată, nuanțarea vocii, intonația, cu sprijinul educatoarei și folosindu-se de indicațiile sugerate de text.
2. Utilizează calitățile expresive ale limbajului oral și ale celui corporal în transmiterea unor idei și sentimente.

În urma aplicării probelor de evaluare inițială rezultatele obținute de copii pe comportamente au fost centralizate

În următorul tabel am evidențiat rezultatele copiilor la evaluarea inițială care fac referire la expresivitatea limbajului (C1 și C2):

	Rezultate – expresivitatea limbajului		
	I	D	A
Eșantionul experimental	2	8	8

Rezultate evaluarea inițială – expresivitatea limbajului

I-Comportament însușit

D- Comportament în dezvoltare

A- Comportament absent

În ceea ce privește expresivitatea limbajului, rezultatele obținute de copii au evidențiat că doar 2 copii au comportamentul însușit, majoritatea având comportament în dezvoltare sau absent.

Desfășurarea studiului. De asemenea, pe parcursul anului școlar am desfășurat 10 activități de teatru de copii sau teatru de păpuși, câte una la trei săptămâni, deoarece aceste activități necesită un timp mai mare de pregătire.

Nr. crt	Perioada	Denumirea textului literar	Tipul de teatru desfășurat
1.	28.09.2015-16.10.2015	<i>Căsuța din oală</i>	Teatru de păpuși
2.	19.10.2015-13.11.2015	<i>Cei trei purceluși</i>	Teatru de copii
3.	16.11.2015-4.12.2015	<i>Capra cu trei iezi</i>	Teatru de copii
4.	7.12.2015-8.01.2016	<i>Ursul păcălit de vulpe</i>	Teatru de păpuși
5.	11.01.2016-29.01.2016	<i>Ciuboșelele ogarului</i>	Teatru de păpuși
6.	8.02.2016-26.02.2016	<i>Coliba iepurașului</i>	Teatru de păpuși
7.	29.02.2016-18.03.2016	<i>Punguța cu doi bani</i>	Teatru de copii
8.	21.03.2016-8.04.2016	<i>Greierele și furnica</i>	Teatru de păpuși
9.	18.04.2016-6.05.2016	<i>Iedul cu trei capre</i>	Teatru de copii
10.	9.05.2016-27.05.2016	<i>Cei doi iepurași: Puf-alb și Puf-gri</i>	Teatru de păpuși

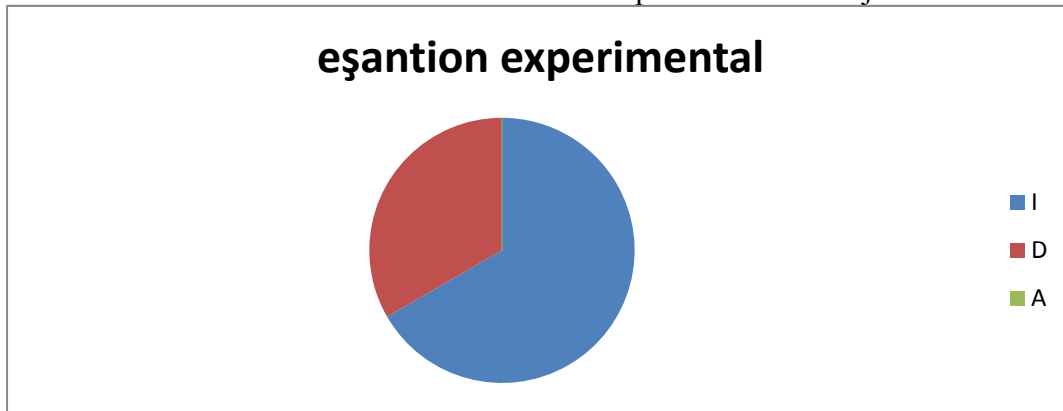
Evaluarea finală. Ca și în cazul evaluării inițiale, a fost folosită o paletă largă de mijloace și instrumente de evaluare: probe orale, scrise, practice, observarea comportamentului în timpul activităților, studiul produselor activității, dialogul cu copiii. Aceste probe au fost aplicate atât în activitățile de grup, cât și în activitățile individuale și frontale.

Probele de evaluare finală au fost aplicate pe parcursul ultimelor două săptămâni ale anului școlar și comportamentele urmărite au fost stabilite pe domenii de dezvoltare, fiind aceleași ca la evaluarea inițială. Rezultatele obținute pot fi reprezentate astfel:

În ceea ce privește tema studiului am centralizat în următorul tabel rezultatele copiilor la evaluarea finală care fac referire la expresivitatea limbajului (C1 și C2):

	Rezultate – expresivitatea limbajului		
	I	D	A
Eșantionul experimental	12	6	0

Rezultate evaluare finală – expresivitatea limbajului

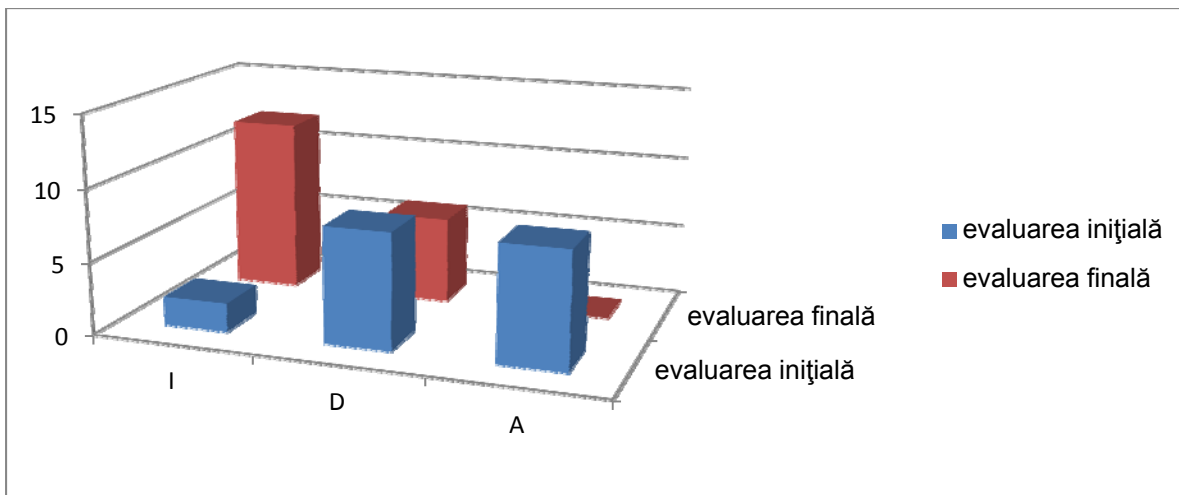
- I-Comportament însușit
- D- Comportament în dezvoltare
- B- Comportament absent

Concluziile studiului

Prin compararea rezultatelor probelor de evaluare inițială cu cele de la evaluarea finală cu privire la expresivitatea limbajului se constată salturi cantitative și calitative importante în cadrul eșantionului experimental.

	Rezultate – expresivitatea limbajului					
	Evaluarea inițială			Evaluarea finală		
	Î	D	A	Î	D	A
Eșantionul experimental	12%	44%	44%	66%	34%	0%

Observând rezultatele obținute de cele două eșantioane la evaluarea inițială și la cea finală se observă o îmbunătățire evidentă a rezultatelor la eșantionul experimental în comparație cu evaluarea inițială dar mai ales în comparație cu eșantionul de control.

În concluzie, *folosirea constantă a teatrului de copii și a teatrului de păpuși în reproducerea textelor literare în grădiniță conduce la dezvoltarea expresivității limbajului copiilor preșcolari.*

Bibliografie:

1. **Alecu, Simona**,(2005), „*Metodica cercetării educaționale*”, Ed. Fundației Universitare” Dunărea de Jos”, Galați
2. **Breban, Silvia**(coord) (2000) „*Metode interactive de grup*”, Editura Arves, Craiova
3. **Bocoș, Mușata**, (2003), „*Cercetarea pedagogică*”- suporturi teoretice și metodologice, Casa Cărții de Știință, Cluj- Napoca
4. **Gheorghian, Elena; Taiban, Maria**, (1973), *Metodica jocurilor și a programului distractiv în grădinița de copii*, E.D.P., București
5. **Ivănuș, Zoe**, (2005), *Activități opționale pentru învățământul preșcolar și primar*, Editura Astra , Deva
6. **Stanca, Horia**, (1980), *Teatrul de păpuși pentru grădinițe de copii*, E.D.P., București